

bo vendar na zadnje, prej ali pozneje; tedaj bo pa tolikanj večja naša sramota!

Ne bodimo malosrčni in mehkužni! Če najdem kje na cesti kaj, kar se mi podobno zdi drazemu kamnu — ali bi bilo to moško, ko bi bil vesel svitlo stvar vteknil v žep, skrbno jo obvaroval in nikomur je ne hotel pokazati, da mi ne podere sladke vere? Ne takó! Če sam tacih reči ne umem, pa pojdem k zlatarju; če je drag kamen, tolikanj bolje! — če pa ni, pa le zopet na cesto ž njim med drugo kamenje!

Velika zmota je misliti, da kritika koga ustraši. Bog hotel, da bi imela tako moč! Ali nima je. Pravi, dokazuj pevčetu še tako jasno, da njegove pesmi niso nič prida: še raji je bo imel — sovražil pa bo tebe!

Te moči, zdi se mi, kritika nima v sebi. Ima pa drugo, razen tega, da sodi in loči dobro od slabega — namreč tó, da se more iz nje učiti kaj, kdor se more in hoče učiti.

Če kritika kaže na tem in onem, kaj je dobrega in kaj je slabega, kaj je pravega in kaj je napačnega, in že dokazuje tudi, z a kaj je to takó — to takó; ali ne bo začetnik, ki imá dobro voljo, lahko posnel to — ogibal se onega?

Tako sem se namenil, dragi moj, da hočem, ker imam več let in torej več skušnje mimo tebe, in ker sem malo bolj pogledal po svetu, po priložnosti pismeno se s teboj pogovarjati o glavnih napakah naših pesnikov; pisal ti bom sine ira et studio, zdaj v resni, zdaj šaljivi besedi, kakor mi bosta ravno velevala moja volja in pa — vreme! Z Bogom!

O slovanski naselbini v južni Italiji.

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Zgodovina slovanskih naselbin v Britaniji, Belgiji, na Švajcarskem in Španjolskem pričakuje še svojega obdelovavca. Tudi v mali Aziji so se bili Slovani naselili, in vredno bi bilo, da bi narodopisci preiskali, koliko slovanskega življa se je še ohranilo v teh deželah. O naselbini slovenskega naroda Veletov v Belgiji in na Britanskem govori Šafařík v svojih „Starožitnostih“; ali noben jezikoslovec ni še preiskal, kakošen upliv je slovanščina imela na jezik, šege in navade v onih deželah. V Hišpaniji so Slovani posebno za Omajidov iméli velik upliv, bilo je več imenitnih državnikov slovanskega rodú, kar sta Aschbach, posebno pa Polak Szajnocha, lepo dokazala. O slovanskih naselbinah posebno v kantonu vališkem sem že jaz nekoliko besedie v tem listu (1866) sprožil; vse to bi vendar trebalo preiskati na mestu, ne pa po suhih poveršnih sporočilih potopiscev, kateri večidel niso razumeli slovenskega jezika. O serbsko-dalmatinski naselbini v južni Italiji je izvrstno pisal učeni Italijan Giovenale Vegezzi-Ruscala v knjižici: *Le colonie Serbo-Dalmate dol circondario di Larino, Provincia di Molise. Torino 1864.* Po Vegeziju

so se te naselitve godile med letom 1467—1494; vzrok izseljevanja pa je bila divjost Turkov.

Bolgari so že leta 667. pod svojim vojvodom Aztekom, poklicani od Grimoalda vojvode beneventskega, v južno Italijo prišli, in so še za Pavla Diakona svoj jezik govorili: qui usque hodiequamquam et latine loquantur, linguae tamen propriae usum minime amiserunt; ali ti Bolgari so za ono dobo javelne slovanski govorili, temoč svoje narečje uralsko, ker so Bolgari po najnovejših kritičnih preiskavah potomki na črno in azovsko morje vrženih Hunov; slovanski jezik so še le sprejeli s kerščanstvom v 10. stoletji.

Druga selitev Slovanov v južno Italijo se je godila leta 926 *), v katerem so obsedli mesto Siponto, in so prišli celó do Puglije. Leta 1362 se nahaja v mestu primorskem Vasto v Abruzzah cerkev, posvečena sv. Miklavžu, patronu Slovanov. V oni dobi se občina Ginestra veli: Ginestra degli Schiavoni. Leta 1552 je bilo še 50 rodbin slovanskih v mestu Vastu, ktere so imele svojega duhovnega. Leta 1537 najdemo Slovane, posebno dalmatinske, naseljene v Montelongo, pozneje imenovano: Castelluccio degli Schiavi, v okolici Ripalda, San Biase, Cerritello. Dan današnji ste samo še dve slovanski naselbini, in sicer v selu Acquaviva (Vodaživa, Petermann piše vodajiva s francoskim j = ž), kjer je 964 moških in 859 ženskih glav; dalje v selu: San Felice Slavo, kjer je 1064 moških in 1144 ženskih prebivalcev; torej znaša vsa naselbina 3971 duš.

Ohranili so, čeravno krog in krog od Italijanov obdani, še svoj jezik in narodne svoje šege. Poslušajmo, kako se njihov jezik glasi, priliko o zgubljenem sinu, kakor jo je zapisal Vegezzi, lib. cit. str. 23.:

„Jedan čovjek imaše dva sine, i več mlad onizieh je reka otacu: otac, daj mi dil blago, koi men počeka; i otac je delie njimi blago. I malodana pakta sin več mlad skupie sve, je poša 'po pato grad daleko, in ondi je propuha svoje blago živač nepravo. I kada haršie sve, velika skupoča je došla' ni grad, i on poče imati potribu. I je poša, i sa vrzie na spodar (gospodar) s' jednano pribivalac one zemlje, koj njega posla svoje njive opasti prasenja. On žudiaše puniti trbuh mohunji (tropinami), koi idahu prasenja (praset), a nikor njemu dajaše. Kada je sa spoznatie, je reka: korko sljužbenik moga otac imajo čudo kruh, a ja umiram od glad.“

Toliko zadosti, da morejo jezikoznalci presoditi, v kakošni obliki se je še ohranil skoz 400 let v tej naselbini jezik srbski; gotovo čisteje, ko pri naših slovenskih Gorčanih, mejaših Nemcem.

*) Pod vojvodom: Jataches — Jatakes.